



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 Ad quid teneatur qui vouit ingredi Religionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

ligendo est sui iuris : non enim par est vt tantum onus ex alieno arbitrio pendeat. Secundò, Nemo potest compelli ad religionem Christianam amplectendam, quam tamen Deus omnibus præcipit, tamquam necessariam ad salutem : ergo multò minùs ad statum vitæ religiosæ, quem Deus omnibus liberum esse voluit, quique ad salutem non est necessarius. vide supra cap.40.dub.8. Tertio, Quia hic status est eius conditionis, vt non possit ei satisfieri nisi quis sponte sua, & ex interno affectu illum colat & seruet : magis enim pertinet ad internam reformationem affectuum, quàm ad disciplinam externam. Quarto, Quia eius excellentia & sublimitas postulat vt sponte & ex amore, non compulsione externa, suscipiatur. Vnde contra dignitatem eius esset, si quis aliàs non obligatus cogere hunc statum suscipere. Ob eandem causam Deus noluit aliquem compelli ad religionem Christianam: vtilitas enim & excellentia, cum interna vocatione & illuminatione, abundè sufficit ad hominem alliciendum. vnde omnibus dicitur, qui potest capere capiat. Denique si hic status iniuris imponi posset, & obligatio ad illum extorqueri, cederet in maximum animarum laqueum; quia vota Religionis non nisi à volentibus & animo bene à illa affectis, seruari possunt.

39
Decreta
Concilij
Trident.
circa pro-
fessionem,
& renun-
tias, hono-
rum.

Hinc Concilium Trid. sess. 25. de Reg. c. 16. 17. & 18. vt libertati ingredientium consuleret, & omnem coactionem auerteret, statuit sequentia:

Primò, Cap. 16. *vt nulla renuntiatio aut obligatio facta ante professionem, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiusvis pie causæ valeat, nisi facta sit cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij; idque intra duos menses proximos ante professionem; & vt etiam sic facta non sortiatur effectum suum, nisi secuta professione. aliter facta, etiam si cum expressa huius fauoris renuntiatione, etiam iurata, sit irrita & nullius effectus.*

Renuntia-
tio Noui-
tiorum
irrita.

Secundò, *Nam ante professionem, excepto victu & vestitu Nouitij vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque preteritu a parentibus vel propinquis aut curatoribus eius, Monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur. idque præcipit dantibus & recipientibus sub pœna anathematis.*

Puellarum
ingressus.

Tertio, *vt abeuntibus ante professionem, omnia, quæ sua erant, restituantur.*
Quarto, Statuit c. 17. *vt puella non suscipiat habitum nisi duodecim annis sit maior, nec emittat professionem, nisi Episcopus, vel eo absente aut impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, diligenter explorauerit virginis voluntatē, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Præfata autem teneatur Episcopum de tempore professionis vnum mensem ante certiore reddere; si omiserit, est suspensa ab officio quamdiu Episcopo videbitur.*

Excommu-
nicantur
cogentes
mulierem
ingredi
Monast.

Quinto, Cap. 18. *Anathemati subicit omnes quicumque dignitate fungentes, qui quomodocumque coegerint aliquam virginē vel viduam, vel aliam mulierem iniuria (preterquam in casibus infure expressis) ad ingrediendum Monasteriū, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque Religionis: vel ad emittendam professionē. Item qui consilium, auxilium, vel fauorē dederint. Denique qui consocij, eidem actui presentiam vel consensum vel auctoritatē interposuerint.*

Impediētis
ingredi
Monast.

Sexto, *Anathemati subicit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine ista causa impedierint.*

Circa prædicta, maximè circa primum, secundum, & tertium, Notandum est Primò, Non prohiberi testamentum : quia non est renuntiatio vel obligatio, nec adimit libertatem egrediendi, cum nullam vim habeat ante professionem. Idem dicendum de omni alia dispositione conditionali, collata in tempus professionis.

40
Testamen-
tum.
Renuntia-
tio condi-
tionalis.

Secundò, Et si Concilium non loquatur expressè nisi de renuntiatione & alienatione Nouitij; tamen idem intelligendum videtur de ea, quæ facta est ante nouitiatum, contemplatione Religionis ingrediendæ; nam eadem ratio locum habet; hæc enim potest non minùs cogere ad Religionem, quàm ea, quæ facta est in nouitiatu. Vnde etiam censetur facta in fraudem huius Canonis.

Renuntia-
tio facta
ante noui-
tiatum.

Tertio, Id non habere locum in Societate Iesv; nam Concilium expressè excipit Societatem his verbis: *Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innotare aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis Iesv iuxta pium eorum institutum à S. Sede Apostolica approbatum, Domino eius Ecclesie inferuire possint.* Itaque ante ingressum validè potest quibus disponere in quascumque causas. Ingressus etiam potest disponere, sed iuxta formam in constitutionibus præscriptam, & à Sede Apostolica confirmatam, quam Concilium hic appetè approbat. Societas tamen nullum ius ad bona suorum prætendit.

41
Societas
Iesv.

Circa Quintum, vbi dicitur, *preterquam in casibus iure expressis.* Notandum est, iure excipi, Primò, Eos, qui sponte Religionem vouerunt : hi enim compelli possunt vt votum impleant : sicut is, qui sponsalia contraxit, potest compelli vt procedat ad matrimonium. Deinde quando coniunctus concius dispositionis Iuris, consentit vt alter profiteatur Religionem, vel sacros Ordines suscipiat; tunc enim compelli potest vt ingrediatur Monasterium, eo modo, quo supra dub. 3. n. 27. dictum est. Tertio, Qui crimen aliquod commiserunt, ob quod iubentur derudi in Monasterium. hi quoque non tenentur profiteri, sed solum pœnitentiæ opus impositum peragere, vt ex supradictis colligitur. Et confirmatur Primò; Quia nemo potest in pœnam cogi ad matrimonium : ergo neque ad Religionem. Secundò, Quia status supernaturalis non potest habere rationem pœnæ, cum requirat liberam electionem, pœna autem sit contra voluntatem. Itaque solum ibi præcipitur inclusio & alia opera pœnitentiæ eidem imponenda.

42

Ob crimen
non potest
ad profes-
sionem
compelli.

DUBITATIO V.

Ad quid teneatur qui vouit ingredi Religionem.

Notandum est, posse voueri Religionem vel in genere, vel in particulari. In genere dupliciter. Primò, Indeterminatè, vt cum eo animo voues, vt si non admittaris in vno Ordine, velis ingredi alium. Secundò, Determinatè, vt si dum voues, non determines hunc vel illum Ordinem; sed tamen non intendas ingredi nisi vnum, quem habita matura deliberatione feliges.

43
Duplicitè
vouetur
Religio in
genere.

In particulari verò, cum certus aliquis Ordo ab initio deligitur.

Qui primo modo vouit, hic si non admittitur in vno Ordine, debet tentare alium; idque ad tres, genero primo vel monacho.

Si vouit in
in vno Ordine,
debet tentare
alium; idque
ad tres, genero
primo vel
mocho.

vel quatuor, prout expresse vel tacite intendit. ita Silvester Religio 2. qu. 16. Sotus lib. 7. de Iustitia q. 2. ar. 1. ad 3. & alij. Dico, *tacite*; quia spectanda hic est etiam habitualis affectio, in qua erat dum voueret, & quidnam rogatus fuisset responsurus. Si in Ordinibus suæ Prouinciæ non admittitur, non tenetur quærere extra Prouinciã, nisi fortè id intenderit. In dubio non presumitur intendisse; quia est insolitum vt quis ita se Religioni ingrediendæ velit obstringere, vt non admissus in Ordinibus suæ Prouinciæ, teneri se velit ad foris extra patriam sollicitandum. Si talis in probatione deprehendit se ad hunc ineptum, ideoq; egressus fuerit, tenetur probare alium, si verisimile est illum fore accommodatiorem; secus si bona fide non speratur melior successus.

Si secundo modo.

Qui secundo modo vouit, non tenetur ingredi nisi illum, quem post delegit; non enim mens eius fuit ad amplius se obligare. vnde si in probatione deprehendit se ineptum, non tenetur alium tentare; sed manet liber a voto. Si vno loci illius Ordinis receptus non fuit, tenetur tentare duo vel tria alia loca eiusdem Ordinis; si tamen spes est admissionis. Secus si nihil vel parum sper; quia non tenetur tentare, nisi cum spe probabili; nec ad amplius censetur se voluisse altringere. Itaque cessat obligatio voti, cum ex parte sua fecerit totum illum, ad quod tali voto se intendit obligare. Nec refert quod non sit ingressus; quia non vouit ingressum absolute, sed sub hac tacita conditione, *Si admittar*, quæ conditio non est in ipsius potestate, nisi quatenus pendet ab ipsius sollicitatione. vnde si per hanc posita non fuerit, censetur impossibilis.

44 Si tertio modo vouit.

Qui tertio modo vouit, nempe determinando à principio particularem locum, si ibi non recipiatur, non tenetur alia tentare, sed absolute cessat votum, quia conditio sub qua vouit ingredi, non extat, nec est in ipsius potestate vt extat.

Quatuor obseruanda.

Hic tamen quatuor notanda. Primò, Si impedimento aliquo temporali tenebatur, ob quod repulsus est, obligatur eo cessante se rursus offerre: quia solum videtur dilatus ad tempus. Secus si absolute repulsus est, tali impedimento non extante: quo casu non tenetur, etiam si postea illum reuocent, quia non videtur ipsius intentio fuisse se vltè obligare, si absolute repelleretur: alioquin semper deberet manere incertus & suspensus.

Si ipse est causa impedimenti.

Secundò, Si culpã suã impedimentum obiecit ne recipere, tenetur illud quantum potest tollere, & serio ad laborare vt recipiatur. quia qui vouet ingredi, tacite etiam vouet opportuna media ad hoc adhibere, & impedimenta quantum in se est amouere: alioquin non serio, sed delusorie videtur Deo promississe.

Non tenetur in sacculo seruare ea que sunt Religionis.

Tertiò, Qui repulsam tulit, non tenetur in sacculo seruare ea que sunt Religionis, paupertatem, castitatem, obedientiam, &c. quia hæc non vouit, sed solum vouit se hæc voturum si admissus fuerit. Vnde nec admissus ad hæc tenetur, sed solum ad votum horum peracta probatione faciendum: quo facto, tenebitur. Sic qui vouit suscipere Ordinem sacrum, non tenetur ad horas, nec ad castitatem, priusquam Ordinem illum susceperit. Ethnici quoque etiam teneantur ad religionem Christianam; non tamen ad Sacramenta Eucharistiæ vel Pœnitentiæ, antequam religionem illam cum Baptismo susceperint. Hinc fit, vt si quis post

votum Religionis duxerit vxorem, & consummauerit matrimonium, non peccet petedo debitum; quia nondum tenetur vinculo seruandæ castitatis. ita Caietanus q. 88. art. 3. Nauar. cap. 12. num. 47. Sotus supra, & alij. mortua tamen vxore tenetur Religionem ingredi, nisi fortè per ætatem vel corporis dispositionem factus sit ineptus, aut non possit nisi difficillimè duriorẽ illam vitæ rationem perferre: quam exceptionem tenet Lopez cap. 44. Idem dicitur docuisse Franciscus Victoria. & ratio est, quia non videtur rebus ita notabiliter mutatis, se voluisse ad hoc obligare. ad cautelam tamen expedit petere dispensationem; quia nemo securus Iudex in sua causa.

An mortua vxore tenetur intrare Religionem.

Quartò, Qui vouit ingressum certi Monasterij, vbi essentialia non seruantur, non tenetur ingredi, si non sit spes breuè futuræ reformationis: quia est ei periculum peruersionis. Nec refert etiam si habeat propositum omnia integrè seruandi, quia æstus communis consuetudinis facile abripit mentem. Excipe tamen, nisi sentiret se ad eò firmum, vt prudenter putet sibi non esse probabile periculum; quin potius speret se alios conuersurum. vide Nauarrum cap. 12. num. 46. & Maiorem in 4. d. 38. qu. 2.

Si essentialia non seruantur.

Petes Primò, Quid si non admittatur, nisi ad statum laicorum?

45 Si non admittitur nisi vt laicus.

Respondeo, Spectandam esse tacitam vel expressam mentem ipsius: si enim solum cogitauit de statu sacerdotum cum voueret, vel ita erat affectus, vt si rogatus fuisset, nolisset nisi ad illum statum in Religione suscipiendum se obligare; nõ tenebitur ex voto ad statum laicorum. Si dubium sit, spectanda est conditio & cursus vitæ, & qualitates personæ, & ex his coniectura faciendæ: nobiles enim mediocriter litterati, & studiosi adulescentes præsumuntur intendisse statum sacerdotum; milites & mechanici statum laicorum.

Petes Secundò, Quid si non solum vouit intrare, sed etiam profiteri & perseverare?

Si vouit perseverare.

Sunt duæ sententiæ. Prima est, Hunc non obligari ad amplius quam eum, qui solum vouit ingredi: hoc est, ad bona fide probandum an ea vitæ norma ipsi sit conueniens; & si deprehendat eam minus congruere, ob asperitatem vel aliam causam, non teneri. Ita Sotus l. 7. q. 2. ar. 1. ad 3. & Ioannes Peña apud Lopezium c. 45. & aliqui recentiores. Probatur Primò, Qui vouet ingredi Religionem, etiam tacite vouet perseverantiam; nam ingredi Religionem est fieri Religiosum: hoc autem perseverantiam includit: ergo est eadem ratio vtiusque voti. Secundò, Votum ingrediendæ Religionis ex dispositione Iuris includit hæc tacitam conditionem, *Si bona fide deprehendero in probatione eam mihi conuenire*; ideo enim constitutus est annus probationis: atqui eandem includit votum profitendi; quia vouens non intendit hoc votum exequi nisi secundum Iuris dispositionem, vtendo priuilegio anni probationis: alioquin frustra esset probatio. Tertiò, Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 15. de Regul. irritam decernit professionem ante annum probationis impletum; ne videlicet adimatur Nouitio potestas retrocedendi, si intra annum deprehenderit formam illam viuendi sibi non cõgruere. Idem confirmatur ex cap. 16. vbi omnes renuntiationes suspendit in tempus professionis. Ex quibus videtur colligi, mentem Concilij esse, vt nemo possit se absolute

Religionem.

Reli-

Religioni obstringere ante professionem; sed omnem talis voti promissionem intelligendam conditionaliter, nimirum, Si bona fide deprehendero illum Ordinem mihi conuenire.

46 Hæc sententia est probabilis, & iuxta illam qui vouit perseverantiam, potest egredi, si bona fide in probatione putet sibi eam non esse accommodam.

Contra-
rium pro-
babilis. Contraria tamen est probabilior, quam expressè tenet D. Thomas 2. 2. quæst. ult. art. 4. in corp. Caiet. ibid. Nauar. cap. 12. num. 47. & alij.

Probatur Primò, Qui dicit, Voueo ingredi Religionem, & in ea profiteri vel perseverare, amplius intendit promittere Deo, & se magis obligare quam qui more consueto vouet solum ingredi. cur enim hoc addat, nisi vt præcindat sibi libertatem egrediendi?

Secundò, Si quis impetraret dispensationem in voto Religionis, & non exprimeret se vouisse non solum Religionis ingressum, sed etiam perseverantiam, subreptitia censeretur dispensatio, vt docet Nauarrus supra: ergo est amplius.

Tertiò, Etsi nò possit quis ante exactum annum probationis obligari professione ad perseverandum in ea Religione, potest tamen se obligare voto simplici: nunquam enim tale votum redditur irritum, nec restringitur vt vim non habeat in euentum, si aliquid in Religione displicuerit.

Vouens in-
gredi Reli-
gionem. Quartò, Qui vouet se ingressurum Religionem, solum duo censetur promittere; nempe bona fide probare, & si in probatione deprehenderit eam sibi conuenire, profiteri. vnde si bona fide iudicet eam sibi minus conuenientem, ob illius asperitatem, vel ingenium suum præfractius, vel quia metuit inconstantiam, non tenetur, vt docent Caietanus & Nauarr. supra. Imò non tenetur, si modus ille viuendi displiceat, vt Nauarrus ait: vel si ob aliquam causam non sit gratus; vt vult Caietanus. Quod tamen intelligendum est, si displicentia illa sit ex causa iusta, vel non possit facile superari. Item nisi amplius vouendo intendisset: tacita enim intentio potissimum in huiusmodi expendenda. In dubio tamen non videtur amplius intendisse, quam quod dictum est. Qui verò etiam perseverantiam vouit, videtur se ita voluisse obstringere, vt non possit egredi vilo modo, si iudicaretur idoneus, & ratio vouendi esset tolerabilis; nam tantum se obligat quantum potest: ergo nisi tanta sit difficultas vt censeatur intolerabilis, & votum per se cesset ratione impossibilitatis, vel ineptitudinis, obligabitur. poterit tamen in hoc voto dispensare Episcopus, vt docet Sancius lib. 8. de matrim. disp. 9. num. 18. quia hoc non est dispensare in voto Religionis, sed in modo exequendi.

Qui vouit
perseueran-
tiam.

Ad primam rationem alterius sententiæ: Qui vouet solum ingredi Religionem, non censetur se obstringere ad perseverantiam, nisi sub hac conditione, Si deprehendero Religionem illam mihi conuenire. Itaque si ob aliquam causam minus conueniat, non tenetur. alter verò obligat se absolute, modò sit idoneus: quamuis enim ob aliquam causam minus conueniat, paratus est id incommodi tolerare.

Ad secundam: Qui vouet profiteri, videtur renuntiare priuilegio probationis, quantum est ex parte sua: non tamen frustra ei conceditur probatio, tum quia debet innotescere Religioni, vt sciant

vtum ipsis conueniat, tum quia debet experiri an possit formam illam viuendi perferre.

Ad tertiam: Concilium non admittit potestatem sese obligandi voto simplici ad perseverandum; sed solum voto solemnium.

Quæ diximus, pertinent in genere ad quosuis qui Religionis votum habent. Sed peculiaris difficultas est de coniugibus voto Religionis obstrictis, quid possint, quid non possint, & ad quid teneantur.

47
Si coniunx
votum Re-
ligionis ha-
beat.

Dico Primò, Qui ante consummatum matrimonium vouit ingressum Religionis, non potest illud consummare siue petendo, siue reddendo. Ratio est, quia consummando redderet se impotentem implendi voti: semel tamen matrimonio consummato, potest liberè reddere, & etiam petere: quia id non est contra eius votum; nec voti executioni impedimentum obijcit, cum hæc ei facta sit impossibilis. simulatque tamen ei liberum erit exequi, tenebitur, vt si coniunx simul velit conuertì, si contingat coniugem committere adulterium, si ob suum adulterium repudietur à cõiuge, & licentia ingrediendi tacite vel expressè detur; si contingat coniugem damnari hæreticos, vel mori.

Dico Secundo, Si consummato matrimonio coniunx, v. g. maritus, vouit Religionem; vel id fecit absque consensu vxoris, vel cum consensu. Si absque consensu vouit, vel intendit statim implere, & sic votum est irritum; quia de re illicita: vel non restrinxit suum votum ad certum tempus, & ita præsumendum est illud referri ad tempus, quo libera erit ei executio. Non enim præsumendum peruersè factum, quod rectè fieri potuit. Si cum consensu eius vouit, valet votum: nò tamen inducit obligationem exequendi absolute, sed sub conditione, si nimirum vxor præstare voluerit quæ Ius requirit; id est, ingredi Religionem, si est iuuenis, vel talis vt in eam cadere possit suspicio incontinentiæ; aut vouere castitatem in sæculo, si est vetula, & expers periculi. itaque hoc votum habet tacitam conditionem à Iure, Ius enim non aliter permittit huius voti executionem. Vnde si vxor postea nolit ea præstare quæ Ius requirit, maritus non obligabitur; quia deest conditio Iure requisita. Secus est in professione. hæc enim semper fit absolute, vnde statim valet, vel est irrita, vt patet ex dictis dubit. 3. Quòd si maritus eo casu ingressus fuerit, & professionem fecerit, valebit professio, etsi contra Ius facta sit. multa enim nò rectè fiunt, quæ facta tenent, vt patet c. Ad Apostolicam. 16. de Regular. & transf. Ita docet Glossa in cap. Ex parte 9. de conuers. coniugat. Vtrum verò eo casu sit restituendus vxori, dubium est.

Si vouit
post con-
summatio-
nem.

Si professus
fuerit.

Videtur non restituendus, sed ipsa potius compellenda ad Religionem: nam consentiendo in ipsius ingressum, videtur tacite vouisse Religionem, & ita sentiunt multi DD. de ea quæ Iuris ignara non fuit, vt supra dubit. 3. dictum est. Valdè tamen probabile est, quando vxor quæ consensit, non potest induci ad vouendam continentiam, vel Religionem ingrediendam, virum etiam professum ipsi esse restituendum. ita habetur expressè cap. 1. de conuers. coniugat. Dicimus quòd nisi vxor ad Religionem transferit, aut perpetuam castitatem seruare promiserit, vir potest & debet de Monasterio reuocari. Nec distinguit, sicut nec alij Canones vsquam distinguunt, inter eam quæ scit Ius, & quæ ignorauit. Vnde sequitur, etiam si ipsa illum non repetar,

An vir sit
restituendus.

repetat, tamen esse restituendum. Si tamen ipsa vouit castitatem, non debet ei restitui. vt ex d. c. 1. aperte colligitur. sed ipsa, si iuuenis sit, concludenda est in monasterio ad custodiam. si autem vouit ingressum Religionis, compellenda est vt exequatur.

43
Si pari
consensu
uouerunt.

Dico Tertio, Si consummato matrimonio pari consensu & ex pacto uouerunt ingressum Religionis, ualet votum. si tamen alter resiliat, alter non tenetur exequi: tum quia Iure non potest alter absque altero statum mutare, vt patet ex dictis: tum quia tale votum habet tacitam conditionem, Si coniunx perseverauerit in proposito. Itaque etiam si contingeret alterum qui resiliit mœchari, alter tamen non obligaretur: quia conditio sub qua votum obligabat, non extat. Cùm enim sic ex pacto uouent, mens illorum non est se obstringere seorsim & independenter ab altero, sed utroque statum mutante, sicut Ius præscribit; neque præsumuntur aliud intendisse nisi de ea intentione constet. Hoc tamen quod de mutatione status dicitur, intellige, quando uterque Religionem uouit. Si enim ex mutuo consensu vxor uoueat continentiam tantum, & maritus Religionem vel Ordinem sacrum, adhibenda est distinctio. Si enim vxor sit uetula, id est, sexagenaria, & expers periculi, utriusque votum erit validum, & vir poterit votum suum exequi, etiam si vxor suum seruare nolit. Ratio est, quia quando est uetula, Iure non requiritur aliud ab vxore, quam vt continentiam uoueat. hoc enim sufficit, vt uirum à suo iugo abfoluat, & sui iuris efficiat. Si autem erat iuuenis, neutrius votum obligabit: non uiri, quia Iure non potest ordinari secundum ueriores sententiam, nisi vxore uouente ingressum Religionis. quamuis enim id Iure non sit expressum, nisi de vxore eius qui promouendus ad Episcopatum, de qua id dicitur cap. Sanè, de conuers. coniugat. tamen de vxoribus omnium qui Sacris initiandi, colligunt id DD. ex eo quod non minor sed maior sit ratio, cùm uir promouetur ad Ordinem sacrum in sæculo, quam cùm ipse ingreditur Religionem: ob maius periculum incontinentiæ ex libera conuersatione cum vxore manente in sæculo. Itaque si vxor debet ingredi Religionem, vt uir possit ingredi, potiori ratione debet ingredi, vt uir possit ordinari. Non etiam obligat votum vxoris; quia pender ad obligatione uiri, cùm sit respectiuum: habet enim se per modum contractus, Facio vt facias. Vnde si uiri votum non obligat, nec vxoris.

Aduerte tamen, non esse improbabile, utriusque votum ualere: quia probabile est, cùm agitur de ordinatione uiri, sufficere votum continentiæ vxoris in sæculo, vt colligitur cap. Coniugatus, iuncta Glossa in fine. Secus cùm agitur de ingressu uiri in Religionem, propter expressos textus in contrarium.

An possint
petere de-
bitum.

Petes, Vtrum in prædictis euentis possint coniuges petere & reddere debitum. Respondeo, non esse dubium quin possint, quando communi consensu uouerunt ingressum Religionis. tunc enim vsus coniugij nullo modo repugnat voto, nec impedit eius executionem. Nec refert, etiam si matrimonium nondum erat consummatum: quia etiam eo consummato possunt ingredi. quod si vxor tunc nolit, peccat mortifere, sed maritus excusatur; quia per ipsum non stat, quò minus fiat exe-

cutio. Similiter possunt, quando vxor uetula uouit continentiam, & maritus susceptionem Ordinis sacri, quia eum votum vxoris sit respectiuum, referenda est eius executio ad tempus quo maritus ordinabitur. ita Sancius lib. 9. de matrimon. disput. 37. num. 7. præsumitur enim, etsi nunc votum faciat, uouere solum seruare castitatem in futurum, si uir ordinatus fuerit. vnde est pendens à conditione futuri; quæ si non exiterit, euanescit votum. itaque ante impletam conditionem non obligatur. hoc intelligo, nisi ipsa expressè aliud intenderit. In prædictis tamen casibus non tenentur reddere debitum; quia uidentur renuntiasse iuri exigendi & cogendi, hoc ipso quo dederunt sibi mutuo potestatem mutandi statum ad perpetuam continentiam: imò plerumque etiam expressè hæc renuntiatio fieri solet. vide cap. Dudum. 20. de conuers. coniugat.

Dico Quarto, Quando ante consummatum 49
matrimonium communi consensu uouerunt, vxor 49
continentiam, maritus ingressum Religionis; si 49
vxor erat uetula, non impediuntur petere & red-
dere debitum: si autem sit iuuenis, uir nec potest 49
reddere nec petere. lig. uo-
ueat.

Prior pars patet: Quia uir nondum tenetur voto castitatis, nec actu coniugali redditur impos voti: votum enim continentie vxoris cum renuntiatione expressa vel tacita iuris coniugalis sufficit, vt possit ingredi Religionem, etiam consummato matrimonio. Similiter vxor non tenetur seruare castitatem ante mariti ordinationem vel professionem, vt ostensum est.

Alter pars probatur: Quia maritus consummando matrimonium reddit se inhabilem ad votum suum præstandum. nam votum continentie vxoris iuuenis non sufficit vt consummato matrimonio possit maritus Religionem capeffere. Imò non potest vxor eo casu debitum reddere marito petente, si nondum expletum est tempus constitutum exequendo voto. quia efficeret illum inhabilem executioni voti, & aliàs nullum ius habet ad illum actum, quamdiu maritus non est in mora præstandi sui voti, quod si tempus arbitrio prudentis effluerit, ita vt maritus incipiat esse in mora, & monitus nolit ingredi, poterit vxor reddere debitum petenti, & etiã petere: quia marito nolente ingredi iuxta conuenta, soluitur ipsa voto, nec tenetur diutius expectare, sed potest uti iure suo. Ita Sancius supra n. 8. Mora enim mariti ita illam eximit voto, vt amplius non obligetur. alioqui posset illam maritus semper suspensam tenere, & cogere sine fine expectare. Si tamen velit, potest ei negare debitum. quia potest uelle vt stet contractu, quo maritus iuri suo renuntiauit.

Porro consummato semel matrimonio, uir non potest ingredi vxore iuueni inuita; quia & ipsa simul ingredi deberet, ad quod cogi nõ potest, cùm non promiserit. Simulatque tamen licite poterit, tenebitur; vt si contingat illam adulterium committere. itaque uiri votum Religionis ingredienda non extinguunt, sed solum confopitur & suspenditur per matrimonij consummationem. quia posito voto continentie vxoris in prædicto casu, fit absolutum, nec amplius pender ab ulla conditione: sicut in contractibus alter tenetur absolute, cùm alter suum munus præstitit. Votum autem castitatis vxoris extinguunt absolute per moram uiri; quia pender à conditione futuri, nempe si uir con-

constituto tempore Religionem ingressus fuerit. Quod si vir non fuerit in mora, non extinguitur. vnde et si tunc consummet ipsa matrimonium siue petendo, siue reddendo, nihilominus manet obligata voto ad seruandam castitatem, cum ille Religionem debito modo ingressus fuerit. vt si facto diuortio ob adulterium vxoris, maritus votum suum impleat. quo etiam casu non poterit ipsa etiam petenti debitum reddere, ne rursus in eadem inhabilitatem implendi voti illum coniciat, vt notauit Sancius supra.

DVBITATIO VI.

Ad quid teneatur qui obstrinxit se voto castitatis perpetue.

NOtandum est, hoc votum factum esse vel ante initium matrimonium; vel post initium quidem, sed nondum consummatum; vel matrimonio iam consummato; idque vel seorsum, vel ex mutuo consensu.

Dico Primò, Qui obstrinxit se voto castitatis ante matrimonium, tenetur ad multa.

Primò, Tenetur abstinere à matrimonio: si enim contrahit, vel id facit animo consummandi, & sic peccat contra votum; vel animo ingrediendi Religionem ante consummationem; & sic facit iniuriam, decipiendo coniugem; quæ si id sciuisset, nolisset contrahere: & fortè damnum incurreret, quia fortasse putabitur deflorata, nec tam commodis potietur nuptiis. etsi enim coniunx possit intrare Religionem ante matrimonium consummatum, si Deus illi interea hanc voluntatem inspiret: tamen quando contrahit, non potest animo absolutè ingrediendi habere; neque Ius id ei concedit: solum tribuit ius ingrediendi, supponens contractum bona fide esse initum. Accedit quòd contrahens matrimonium ordinariè se exponat periculo consummandi, cui is, qui vototeneatur, se obicere non potest.

Dices, Cap. Ex publico 7. de conuers. coniugar. conceduntur nouis coniugibus duo menses, vt possint ingredi Religionem: ergo qui tali mente contrahit, vitur iure suo; & cap. Commissum 16. de sponsalibus, dicitur, eum, qui iurauerat puellam sponsalia, & postea volebat ingredi Religionem, tutius facturum si antè contraheret, & pòt ingredi Religionem: ergo nulla fit iniuria per talem contractum. Confirmatur, quia aliàs qui tali animo contraxisset matrimonium, non posset postea Religionem intrare.

Ob has rationes quidam Doctores putant non esse peccatum, post votum castitatis contrahere matrimonium animo firmo ingrediendi Religionem. Ita Guilielmus Altifod. l. 3. Summæ tract. 2. qu. 3. Scotus in 4. d. 38. versus finem, Angelus, Matrimonium 3. Impedimento 5. n. 1. Caietan. v. Matrimonium, c. 1. Iosephus Angles 2. p. q. 11. de impedim. matrimonij: quæ sententia est satis probabilis.

Sed quod diximus est verius. Nec obstant rationes allatæ: nam cap. Ex publico, concedit quidem duos menses; (quia heri potest vt Deus interea alteri eorum inspiret propositum Religionis) non tamen concedit vt animo determinato intrandi contrahas. Cap. Com-

missum, loquitur de eo, qui non staterat quidquam de ingredienda Religione, sed dubitabat; & tamen iurauerat se contracturum matrimonium cum quadam ad certum diem: hic enim urgente iuramento tenebatur contrahere; quia non habebat determinatum propositum Religionis, quo excusatur.

Ad Confirmationem: Quidam putant talem non posse Religionem ingredi, propter illà fraudem in contractu admissam. Sed verius est posse: quia non fecit iniuriam nisi in contrahendo: imò propriè non fecit iniuriam eo animo contrahendo, sed solum contra charitatem peccauit: animus enim interior non facit actum externum iniustum, qui alioquin per se iustus erat: at ille contractus exterior per se erat iustus: ingrediendo quoque iniuriam non facit; quia Ius id absolutè concedit. sed neque in eo contra charitatem peccat; quia non tenetur se tanto bono priuare ob aliquod incommodum, quod fortè alteri obueniet, cum suo iure vtatur. quare si votum Religionis habebat, non solum poterit, sed etiam tenebitur intrare, non obstante tali contractu. In ipso tamen contractu, contra charitatem, si causa iusta non suppetebat, peccauit, vt dictum est.

Aduerte tamen, licitum esse eo animo contrahere, si iusta causa subit; vt si metu compellaris, qui tamen non cadit in virum constantem; si id facias vt proles antè suscepta legitimetur, si non possis aliter parentum custodiam euadere, qui te continent ne Religionem ingrediaris, &c. si aliàs graue scandalum timeretur. de quo vide Sancium lib. 1. de matrimonio, disp. 43. nu. 8. & Henriquez lib. 2. de matrimonio, cap. 2.

Secundò, Si voto castitatis obstrictus matrimonium contraxerit, tenetur abstinere illius vsu; ita vt non possit petere vquam debitum; quamuis consummato matrimonio teneatur tacite vel expressè petenti reddere. Est communis DD. vide Nauar. cap. 16. num. 30.

Solum dubium est, An possit consummare matrimonium reddendo? Plerique DD. docent non posse, sed teneri ante consummationem ingredi Religionem, vt possit voto suo satisfacere; hanc enim solam rationem illius seruandi superesse. Nauarrus cap. 12. n. 80. Silu. Matrimonium 7. q. 5. & ferè ceteri Summistæ. insinuat D. Thomas 2. 2. q. vlt. a. 8. in 3. argumento.

Sed contrarium non minus est probabile, & fortè verius, scilicet non teneri intrare Religionem vt votum castitatis seruet; & si coniugi castitatem persuadere nequit, posse reddendo consummare. Ita Sotus in 4. distinct. 38. q. 2. art. 1. Corduba in Summa qu. 136. Angelus Matrimon. 3. Imped. 5. num. 2. & quidam alij recentiores. Probatur, Quia eo casu perfecta voti obseruatio censetur ei facta impossibilis; vnde non tenetur, nisi quatenus potest pro eo statu rerum, videlicet non petendo debitum. Antecedens probatur; quia illud censetur alicui iure impossibile, quod facere non potest per media ordinaria seu ad id ordinata: atqui iste est in eo statu, vt per media ordinaria non possit absolutè continentia seruare: ergo, &c. Nec obstat quòd possit illam seruare capessendo statum Religionis: quia hic status non est medium ordinarium eò pertinens. Secundò, Quia iste nec expressè Religionem nouit, vt suppono, nec etiam implicitè; non enim censetur ei fuisse animus eo

euentu

50

1. Tenetur abstinere à matrimonio.

An possit contrahere animo ingrediendi.

Sententia quorundam.

Respondetur ad rationes.

Potest intrare Religionem.

51 Quando licitum contrahere post votum castitatis.

52 2. Tenetur abstinere vsu matrimonij.

An possit consummare reddendo.

53 Possit consummare reddendo.